

Історія кафедри пропедевтики педіатрії

У 1902 році в Імператорському Новоросійському університеті на кафедрі акушерства, жіночих та дитячих хвороб, яку очолював професор Василь Миколайович Массен, почалося викладання дитячих хвороб.

У 1904 році професор Василь Пилипович Якубович організував першу кафедру дитячих хвороб і завідував нею до 1912 року. Він був автором багатьох наукових робіт, в тому числі, підручника «для лікарів і учнів» «Керівництво до діагностики дитячих хвороб і способам дослідження у дітей» (1890).

У 1902–1905 роках будувався третій корпус Імператорського Новоросійського університету (архітектори: Н. К. Толвінський і А. О. Бернардацці) за адресою Валиховский пров., 5, в якому в 1905 році було відкрито клініку дитячих і нервових хвороб. Будівництво клініки стало можливим завдяки величезній пожертви княжни Любові Абамелік. У листі до декана медичного факультету професора В. В. Підвисоцького від 2 жовтня 1901 року повідомлялося наступне:

«Милостивий Государ Володимир Валер'яновичу!

Бажаючи в міру сил своїх сприяти розвитку вітчизняної науки і процвітанню медичного факультету Імператорського Новоросійського університету, прошу Вас виклопотати належним шляхом дозвіл на прийняття пожертви мого капіталу в розмірі сімдесяти п'яти тисяч рублів на будівництво дитячої клініки медичного факультету Імператорського Новоросійського університету. Гроші обіцяю внести, коли буде потрібно приступити до будівництва клініки.

Княжна Абамелік»

Відкриття клініки відбулося 7 березня 1905 року, і до 1920 року лікувальний заклад носив ім'я княжни Абамелік, за сприяння якої і був побудовано корпус дитячої клініки. У лівому крилі були відкриті педіатричний стаціонар і амбулаторний прийом, а у правому крилі – неврологічне відділення. Це була перша дитяча клініка в м.Одесі, третя – в Україні та сьома – в Російській імперії.

У 1912–1921 роках кафедрою завідував Семен Костянтинівич Гогитідзе, під керівництвом якого вдосконалювалася система медичної допомоги дітям в Одесі. Співробітниками кафедри було опубліковано 20 наукових робіт з фізіології та патології дітей раннього віку. Професором С. К. Гогитідзе було написано «Керівництво для студентів і лікарів», в якому детально освітлювалися питання природного вигодовування і патології шлунково-кишкового тракту у дитини раннього віку. Він був ініціатором створення в 1916 році Одеського товариства дитячих лікарів при Новоросійському університеті та його першим головою.

У 1921–1928 роках кафедру очолював професор Ісай Якович Винокуров. Він вивчав проблеми діагностики і лікування скарлатини, тифу і туберкульозу; вплив голодування на дитячий організм. Він багато стажувався за кордоном, у тому числі, в Австрії в клініці професора Пірке; одним із перших застосував сироватку для лікування скарлатини та дослідження реакції Пірке в дітей.

У 1928–1954 роках кафедрою і клінікою дитячих хвороб керував професор Аркадій Іванович Скроцький. Розпочавши роботу в дитячій клініці відразу після закінчення університету в 1908 р., він протягом всього життя працював в неї. Продовжуючи традиції розвитку клінічної педіатрії, зробив значний внесок у вивчення *«заразних і голодних хвороб у дітей»*: дитячих інфекцій (дифтерія, паротит, вітряна віспа, тиф, холера, поліомієліт, менінгіт), туберкульозу, ревматизму, порушенню харчування. Професор А. І. Скроцький розробив систему етапної реабілітації дітей з використанням грязелікування і створив при клініці першу в країні дитячу грязелікарню. У 1932 році він організував педіатричний факультет і був першим його деканом. За його ініціативи організовано дитячий санаторій «Холодна балка». Професор А. І. Скроцький залишився в Одесі в період окупації, зберіг лікарів і персонал дитячої клініки. Від був ерудованою людиною, блискучим оратором і педагогом, виховав плеяду учнів – підготував 12 кандидатів медичних наук, 14 його учнів очолили кафедри.

У 1954–1969 роках кафедру очолював професор Володимир Петрович Чернюк, докторська дисертація якого була присвячена туберкульозному менінгіту у дітей. Основні напрямки науково-практичної роботи кафедри в цей період були: грязелікування, бронхіальна астма, патологія раннього віку, патологія обміну речовин, захворювання органів травлення. З 1954 року клініка дитячих хвороб Одеського медичного інституту, де була розташована кафедра, стала міською дитячою лікарнею.

У 1969–1972 роках кафедрою завідувала професор Валентина Іванівна Зузанова, докторська дисертація якої була присвячена ревматизму. Наукові дослідження кафедри були спрямовані на лікування захворювань шлунково-кишкового тракту, серцево-судинної і вегетативної нервової систем при черевному тифі, вплив інтоксикації на функцію кишкового тракту в дітей.

У 1972–1991 роках кафедрою керувала Заслужений діяч науки і техніки України, професор Тамара Михайлівна Якименко, досвідчений лікар-педіатр, талановитий керівник і педагог, яка тричі обиралася депутатом Одеської міської ради, де очолювала комісію з охорони здоро'я. Бона, багато зробила для розвитку дитячої лікарні – клінічної бази кафедри. Професор Т. М. Якименко – автор понад 200 наукових праць, підготувала 6 докторів і 12 кандидатів медичних наук. Основні напрямки роботи кафедри в цей час були: захворювання серцево-судинної системи, шлунково-кишкового тракту, хвороби органів дихання.

У 1991–2011 роках кафедрою завідував лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, професор Ігор Леонідович Бабій, докторська дисертація якого була присвячена дослідженню муковісцидозу. Талановитий організатор і педагог, був деканом педіатричного факультету. Професор І.Л. Бабій – автор 450 наукових робіт, серед яких 8 монографій і навчальних посібників. Наукові інтереси кафедри у цей період охоплювали широке коло актуальних проблем педіатрії: дитяча пульмонологія, гастроентерологія, вроджені та спадкові захворювання, харчування дітей.

У 2016–2017 роках кафедрою завідувала професор Наталя Володимирівна Котова, кандидатська дисертація якої була присвячена респіраторній терапії недоношених новонароджених, а докторська дисертація – стану здоров'я дітей, народжених ВІЛ-інфікованими матерями. Консультант ЮНІСЕФ, ВООЗ, член робочих груп з розробки національних настанов і клінічних протоколів з питань профілактики передачі ВІЛ від матері до дитини, лікування ВІЛ-інфекції у дітей, автор 200 наукових робіт, серед яких 15 монографій та навчальних посібників.

У 2011–2016 роках та з 2017 року по теперішній час кафедрою очолює професор Олена Олександрівна Старець, кандидатська дисертація якої була присвячена проблемам муковісцидозу, а докторська дисертація – ВІЛ-інфекції у дітей. Експерт і член робочих груп Європейського офісу ВООЗ і ЮНІСЕФ з розробки рекомендацій з питань лікування та харчування ВІЛ-інфікованих дітей, грудного вигодовування, Інтегрованого ведення хвороб дитячого віку, національних настанов та клінічних протоколів з профілактики перинатальної передачі ВІЛ, Інтегрованого ведення хвороб дитячого віку. Професор О. О. Старець була проректором з навчально-методичної роботи з іноземними громадянами ОНМедУ. Вона – автор близько 150 наукових робіт, серед яких 15 монографій та навчальних посібників. Основні напрямки науково-практичної роботи кафедри: захворювання органів дихання та травного тракту, спадкові та вроджені хвороби, проблеми харчування, зростання і розвитку дітей.

З 2014 року Педіатрична клініка знову стала частиною Багатопрофільного медичного центру «Університетська клініка» Одеського національного медичного університету. Вже більше 100 років історія педіатричної клініки і кафедри нерозривно пов'язані: тут водночас надається медична допомога дітям м. Одеси, навчаються майбутні лікарі, виконуються дисертаційні роботи і впроваджуються нові досягнення науки в практику.